

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius
Missióház Hivatalos Lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, V., Koháry-utca 4.
Telefon Aut. 174—24.

A kéziratok minden hónap 10-ig,
illetve 20-ig küldendők be.

Megjelenik kéthetenként

Előfizetési ára egy évre 4 P.

Az előfizetési díjak az Unitárius Egyház-
község (Budapest) címére küldendők.

Postacsekk szám 30.400

Főszerkesztő **BARABÁS ISTVÁN** ♦ Felelős szerkesztő **JANCSI LÁSZLÓ**

Sz. 7—1931.

Meghívó.

A BUDAPESTI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG KEBLI
TANÁCSA 1931. január 22-én (**csütörtök**) d. u. 5 órakor
a cinkotai hagyaték ügyében

rendkívüli ülést

tart, melyre az ügy fontosságára való tekintettel összes
tagjainkat szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1931. január 8.

dr. Kozma Jenő s. k.,
gondnok.

Józan Miklós s. k.
unitárius lelkész.

Gyallay Domokos székfoglalója a Kisfaludy Társaságban.

Január 7-én délután székely vándorlás volt a Magyar Tudo-
mányos Akadémia palotája felé. Erdélyből ideszakadt magyarok
vonultak föl Gyallay meghallgatására. De bőven voltak magyaror-
szágiak is, néhai Vargha Gyulának, Gyallay elődjének családtagjai
és tisztelői. A közönség feltűnő érdeklődése már magában félsikert
jelentett. Teljessé tette a sikert aztán a székfoglaló és az elbeszélés
szépsége és a Budapesten ritkán hallható erdélyi tiszta magyar
beszéd. Mintha az öreg Duna habjai közé a kedves fehér Nyikó
kristálytisza csöppjei szakadtak volna.

Székfoglalójában Gyallay, Vargha Gyula költői munkásságáról emlékezett meg. A magyar népért hevülő statisztikusról, aki a számok rengetege közepette is mindig a népet figyeli s finom művü verseiben a népi igazságokat hirdeti. A nép szeretele fűzte egybe a két költő lelkét és bár személyesen egymást nem ismerték, mégis egy barázdában dolgoztak. Kegyeletes érzésektől melegített felolvasásáért sok tapsot kapott.

A székfoglaló után „*Tűz a szigeten*” c. elbeszélését olvasta föl. Egy erdélyi magyar falu népének iskolájáért folytatott küzdelmét rajzolta meg az erdélyi lélek áttüzesedett melegségével, aranyló kedves humorral s sziveket megfogó nagy szeretettel. Jól esett tőle hallanunk, hogy az idegen tengerben álló szigeteken az „áldott tűz” kisebb-nagyobb lángolással mindenütt ég, csak legyen aki ápolja és élesztgesse.

Ennek az áldott szent tűznek táplálóját és szertehordozóját köszöntötte dr. Berzeviczy Albert, a Kisfaludy Társaság elnöke, Gyallayban, amikor átadta neki az oklevelet. Az elnök beszédét Kéky Lajos főtitkár úr szives előzékenységéből itt adjuk.

Berzeviczy Albert elnöki üdvözlő beszéde Gyallay Domokoshoz.

Tisztelt Társunk beköszöntője sziveink legérzékenyebb hurjait rezgetti meg, mert Vargha Gyuláról emlékezett meg. Aki a Vargha Gyula nevével ajkán lép be közénk, az biztosan számíthat szives fogadtatásra, már pedig tisztelt társunknak valóban erős jogcime van arra, hogy mintegy a Vargha Gyula nevében jelenjék meg itt. Nemcsak azért, mert megemlékezésével bizonyította be, mennyire megértette őt; nemcsak azért, mert az ő helyére választottuk meg, hanem mindenek fölött azért, mert beválasztása Társaságunkba feledhetetlen elnöktársam és barátom leghőbb óhajtása volt. Még most is fülemben cseng lelkes meleg hangja, melyen tisztelt Társunk költői működését, különösen *Vaskenyéren* című regényét szinte rajongva méltatta, rokon lélek megnyilatkozását látva benne.

A Vargha Gyula ajánlása még a siron túl is ime utat nyitott kedves Társunknak a mi körünkbe! De utat nyitott ide neki az a leghatásosabb ajánlás is, melyet írói működése foglal magában s mely ideát, a megcsönkített őshazában is teljes megértést és elismerést vivott ki. Tisztelt Barátunk valóban nagy küldetést teljesít a magyar nemzeti kultúra érdekében, mikor egyrészt a magyar társadalom művelt osztályait valóban a nemes izlésű, a nemzeti szellemet,

a történelmi érzéket tápláló igaz magyar zamatu olvasmánnyal látta el, ott, az ellenséges talajon, az idegen behatások közepette; másrészt kitűnően szerkesztett s bámulatosan elterjedt néplapjával a régi hazától elszakított magyar népet igyekeznek sikeresen nemzeti életünk közösségének kötelékében megtartani.

Tehát mindenképp az elismerés, a hála jele ez a választás, de annak a törekvésnek a kifejezése is, hogy Társaságunk immár közel száz éves törzsébe beoltsuk azt a nemes hajtást, melyet a magyar költészet, a magyar szépirodalom a legnehezebb viszonyok között termelt a szinte idegenné lett talajban, kimutatva faji jellegének hatalmas ellentálló erejét.

És még egyért becsüljük nagyra tisztelt Barátom irodalmi munkásságát: azért a törhetetlen hitért, mely belőle meggyőző erővel árad ki. A nemzeti jövőnkbe vetett hitéért, melyet nem tudtak megingatni sem a háboru, sem az összeomlás átélt borzalmi, mely olthatatlanul ég, lobog keblében, amelytől átmelegedni akarunk mi is, mikor körünkbe társunkul fogadjuk, s mint ilyet üdvözöljük.

Gyallay elbeszélését remélhetőleg az Értesítőben is adhatjuk, Addig is, amíg ezt tehetünk, olvasóink szives figyelmét fölhevítjük arra, hogy a rádióból mindenki meghallgathatja azt január 17-én délután 5 órakor, amikor a Kisfaludy Társaság irodalmi délutánja keretében a Gyallay felolvasását is leadja a stúdió.

Gyallay Domokos székely unitárius testvérünket szép sikere alkalmából testvéri készszorítással üdvözöljük. Isten segítse, hogy még sokáig élesztgethesse az áldott tüzet az erdélyi magyar szigeteken!

Nőszövetség hirei.

Rendes havi értekezlet minden hónap 2-ik. csütörtökén d. u. 5 órakor Rákos-u. 3. sz. alatt. Kérjük tagjainkat, hogy külön meghívó bevárása nélkül legyenek szivesek eljönni, mert a levelezőlap küldés nemcsak fáradságot, hanem a pénztár számára elkerülhető megterhelést is jelent.

Hölgyek figyelmébe!

Ha elegánsan és izléselesen akar öltözködni, keresse fel **SZŐKE FERENC** angol- és francia női divatszalonját **Budapest,** **József utca 2. I. 3.** a Rác Dániel cég volt szabásza.
Szolid árak! Pontos kiszolgálás!

Hogy azok a tagjaink is tudomást vehessenek arról, hogy a rendes havi összejöveleteken miről esett szó, kik a gyűlésen bármi okból részt nem vettek — rövid ismertetést adunk közre ezentul.

A f. hó 8-án tartott gyűlésen hálásan emlékeztünk meg mindazokról, kik lehetővé tették, hogy áldozhattunk a szeretet oltárán.

Elküldöttünk e tárgyban 18 köszönő levelet.

A karácsonyi számadással — tekintettel az Értesítőben közzétett részletes elszámolásra — nem foglalkoztunk.

Tárgysorra volt tűzve Szokolayné Tompa Márta testvérünk ismertetésében az Angol és Amerikai Nőszövetségek évi munkájának jelentése.

Tekintettel a téma érdekes és tanulságos voltára — úgy határoztunk, hogy azt a február havi gyűlésre tűzzük ki — amelyen — reméljük, hogy tagjaink nagyobb számban fognak megjelenni.

A február havi gyűlésre tüztük ki az új tagok bejelentését is. Sajnálattal emlékeztünk meg arról a szomorú tényről, hogy mint tagjaink vannak nyilvántartva többen, akik nemcsak hogy egyáltalán nem érdeklődnek a Szövetség munkája, sorsa iránt, hanem hogy tagvotuk legelemibb kötelezettségének — a tagdíj megfizetésének sem tesznek eleget.

Az unitárius érületre való hivatkozással, ezen az uton is kérjük tagjainkat, hogy érdeklődésükkel, munkájukkal és tagdíjukkal is támogassák Szövetségünket.

Elhatároztuk, hogy összeállítjuk azoknak névsorát, kiket pártoló tagokul óhajtunk felkérni s azokét is, kik erre a munkára vállalkozni szivesek lesznek.

Tekintettel arra, hogy a család gondozás köre jelentékenyen kibővült, nemkülönben, hogy szeretnők azt a lehetőségig teljesen kiépíteni, megóhajtjuk szervezni kerületenként, egy bizottság irányítása mellett.

Be óhajtjuk munkatervünkbe iktatni a rendszeres kórházlátogatást — szintén egy külön bizottság vezetése mellett,

A Brassai S. Ifjusági Egyesület karácsonyi gyűjtéséhez 20 P.-vel járul a Szövetség — ezenfelül az ifjuság rendelkezésére bocsát 6 m. férfi ruhára való szövetet és 15 m. flanellt.

További intézkedésig 2 tanuló kisleánynak havi 10 P. egyik nehéz körülmények között élő testvérünknek szintén havi 10 P, egyik testvérünknek egy havi tandíj fejében 16 P. egyik főiskolai hallgató atyánkfiának 15 P egyszeri segélyt adományoztunk.

Az 1930. évi számadás átvizsgálására felkértük Biró Jánosné és dr. vitéz Nyiredy Gézáné számellenőr testvéreinket.

Gyűjtsünk rendes és pártoló tagokat Szövetségünk részére!

A budapesti unitárius egyházközség beléletéből.

A budapesti egyházközség 1930. december hó 10-én tartott kebli tanácsi ülésén a költségvetést tárgyalta le. A költségvetést a közgyűlés tárgyalja le, itt csak néhány pontjához akarok szólni. A költségvetés 76.000 P-ről szól. Adóba előirányozva csak 6000 P van és ezzel szemben a hátraléki kimutatás szerint 1925—1930. évekre Budapesten lakó hiveink 17.000 és vidéki hiveink a szórványokba 10.000 P-vel vannak hátralékba. Szálljunk magunkba és tegyük meg kötelességünket az adózás terén is. A házbérjövedelem teljes összegében 62.000 P. Persze ezt az összeget terhelik az adó és közterhek és a tatarozás, mely a műszaki bizottság véleménye szerint a halaszthatatlan dolgokra felemészt 17.000 P-t ezért volt kénytelen a kebli tanács 10.000 P-t már beállítani erre a nagy kiadásra. A kiadásokba a személyi kiadások 20.000 P-t a dologi kiadások 5420 P-t és a különféle kiadások 9820 P-t tesznek ki. A dologi kiadások közül a könyvtárt kell, hogy megemlítsen, amelyre az egyház 780 P-t irányzott elő, hogy könyvekkel és szekrényekkel láthassa el fejlődő könyvtárunkat. A tanulók hittankönyvére 300 P-t fordít, hogy ingyen könyvekkel lássa el szegény tanulóinkat. Az Unitárius Értesítőre 2500 P irányzott elő, de bevételbe felvett ezen címen 2000 P-t, tehát ráfizet a lapra 500 P-t az egyház pénztárából. A lap ezentul nemcsak az egyházközség, hanem a missióház és az igazgató tanács hivatalos lapja is lesz és az előfizetésből és a hozzájárulásokból reméli behozni a fenti összeget. A lap minden második száma bővebb tartalommal jelennék meg, előfizetése azonban maradna a régi, egész évre 4 P. lgyekezzen minden adófizető a lapot is járattni és előfizetni már azért is, hogy az egyház akkor jobban tudná ingyen példányban részesíteni a rászorulókat. A különfélék rovata a Fentartási alap

---

BERDE LAJOS

unitárius cipész-mester jutányosan vállal minden munkát.
Hó- és sárcipőit is készít

Lakik: II., Batthyányi-utca 48 szám.

2000 P, külföldi ösztöndíj egyetemi hallgatóknak 1000 P, Unitárius Nőszövetségnek 500 P, Cserkészeknek 250 P, Leányegyesület 250 P, Énekkar segélyezése 250 P, Régi alapok helyreállítása 250 P. Azt hiszem nincs a lapnak olyan olvasója ki ne látná be, hogy ez kötelessége az egyházközségnek és ebből kifolyólag nekünk is hozzá kell járulnunk, hogy ezt meg is tehesse az egyházközség. Örömmel vette tudomásul és remélem kedves olvasóink is osztoznak örömmünkben, hogy az oktatás 401 növendékkel, 2 hitoktató lelkésszel, 4 ideiglenes hitoktatóval megindult és rendben folyik úgy a fővárosban, mint a perifériákban, ép úgy a vasárnapi iskola a lelkes vezetők vezetése mellett. A hittan tanítással a kiküldött kebli tanácsosok meg vannak elégedve, a növendékek járnak az órákra és könyvekkel el vannak látva. Kérjük a szülőket, hogy gyermekeiket küldjék rendszer időben a hittan órára, úgy mint a vasárnapi iskolába, mert csak úgy lehet eredményt elérni. A János Zsigmond cserkész csapat létszáma 71, december 2-án vasárnap fogadalmat tett 19 fíu. A fogadalom tételről egy pár sorban akarok megemlékezni. A cserkész csapat az istentisztelet megkezdése előtt zászlóval vonult a templomba és az urasztala körül helyezkedett el. Barabás István lelkész volt az ünnepély egyházi szónoka. Az istentisztelet végeztével a csapat a cserkész indulót énekelte, utána egy cserkész kérte, hogy a próba letétele után tüzzék fel az ő mellükre is a lilomos jelvényt. Pethő István hitoktató lelkész csapatparancsnok tartott beszédet, melyben kötelességük hű teljesítésére szólította fel az ifjakat. Azután Pataky Ferenc dr. a Mester uccai kereskedelmi iskolai cserkész csapat parancsnoka tartott beszédet, melyben megemlékezett arról, hogy ő két évvel ezelőtt hivatalból kiküldve jött ide az első avatásra, de most a szíve hozta ide; mert aki az unitáriusokat megismeri, az meg is szereti őket. Azután elmondta a magyar cserkész kötelességeit és végül ajánlta, mint katolikus ember, hogy a csapat lépjen be a közös szervezetbe. Megemlítette, hogy így szerezte meg a magyar cserkész a hírnevét a világ előtt és meg van győződve, hogy a János Zsigmond cserkészek is megszerzik a többi cserkészek előtt. Hiszen ép úgy nem ismerik az unitáriust még művelt emberek se, mint a művelt nyugatiak a magyart. Egy ifju felolvasta a cserkész törvényt és a jelvényt feltűzte dr. Pataky Ferenc a fogadalom letétel után az ujoncoknak. A zászló tisztelgésnél újra Pethő István ajánlta a cserkészek figyelmébe a zászló becsületét egy régi cserkész szerető szavakkal az ujoncokat maguk közé fogadta és Barabás István az egyházközség szívébe fogadta az egyház védelmébe az

egyház Benjaminjait. A lélekemelő ünnep a Himnusszal ért véget. Jó munkát! Legyetek résen! A könyvtári jelentésből megemlítem, hogy 6000 drb. könyv gyűlt egybe 55 atyánkfia adományából. A könyvek száma örvendetes, de az adakozók kevesen vannak. A könyvtár kedd, csütörtök d. u. 5—7 és vasárnap 12—1-ig van nyitva felnőtteknek 50 f. tanulóknak 25 f. az olvasási díj egy évre. Eddig 37-en iratkoztak be. Kezdetnek ez is jó, de jövőre meg kellene tizszerezni. Amint tudják olvasóink a periferiákban délután istentiszteletek tartatnak. A lelkészek nemes versenyre keltek ebben. Most szükség volna ezeken a gócpontokon vezető emberekre, akik a nőszövetséggel vennék gondjukba a periferiákba levő hiveket. Akik éreznek erre hivatást magukba, hogy ott a helyszínen vegyék gondjukba hitrokonainkat azok jelentkezzenk a szolgáló lelkésznél. Különben ők úgysis fognak ily kéréssel fordulni a hivekhez. (notáriás.)

Keresztelés, esketés, temetés egy nappal előbb bejelentendő a lelkészi hivatalban. V. Koháry-u. 4.

Rákospalota—Pestujhelyi szórványunkban a 4. istentiszteletet január 18-án, délután 4 órakor tartjuk a Madách-téri elemi iskolában. Szolgálnak Barabás István és Fejér Domokos.

Pesterzsébeten 5. istentiszteletünket január 25-én délután 4 órakor tartjuk az Erzsébet-u. áll. elemi iskolában. Szolgálnak Barabás István és Kis Mózes.

1930. nov. 23. dec. 14. és 1931. jan. 11-én d. u. 4—5 óra között tartottuk istentiszteleteinket a X., ker. Északi-főműhelyi lakótelep elemi iskolájában, melyeken dr. Csiki Gábor m. lelkész prédikált. Kántorizált: Ekárt Gábor.

özv. csiki Sándor Lajosné sz. bágyi Balássy Juliánna, nyug. unitárius papné atyánkfia f. hó 11-én 76 éves korában jobblétre szenderült. Gyermekai, testvére és kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése jan. 17-én volt a budafoki temető halottas házából. Nyugodjék csendesen.

Nagy Áron

Unitárius asztalos mester jutányosan készit mindennemű asztalosmunkát. Kivánatra házhoz megy. Lakása:

IV., Károly-körút 7. szám.

Telefon hívó 373—04.

Kispesti szórványunkban 38 unitárius vallásu családunk van = 102 lélekszámmal. Elemi iskolás tanulóinak száma = 14, középiskolásoké = 10, össz. 24. A vasárnapi iskolát (tartja Szilágyi Tamás afia) 8-10 tanuló látogatja. Az első istentiszteletet, nov. 30-án tartotta Dr. Csiky Gábor lelkész a másodikat dec. 28-án Pethő István hitokt. lelkész.

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjusági Egyesület az idén február hó 1-én rendezi szokásos farsangi táncmulatságát, E családias jellegű táncestély mely jótékony célt szolgál, a *Vasuti és Hajózási Club Zöld termében (VI., Csengeri u. 68)* lesz megtartva. Sikerét a védnökök nagy száma előre is biztosítja. Meghívó igényléseket már most lehet bejelenteni az Egyesület helységében a déli órákban.

Az Unitárius Misszió Ház munkarendje f. év január második felében.

Január 16-án d. u. 5 órakor a D. F. E. választmányi ülése.

Január 16-án d. u. 6 órakor a D. F. E. vallásos és hazafias estélye.

Az estélyen előadást tart: Baloghné Molnár Mária. „A széke-lyek honfoglalása mondaalakban” címen, Aranyosrákosi Székely Sándor nyomán. A művészi számokat: Jakab Irén ének dr. vitéz Kaczvinszky Emil gordonka és Borbély Pál orgona látják el. Megnyitó beszédet dr. báró Daniel Gábor az egyesület új elnöke mond. Estély után a Nőszövetség teát ad, amelyre mindenkit szeretettel meghívunk.

Január 18-án d. e. 10 órakor. Istentisztelet Prédikál: Pethő István lelkész.

Január 18-án d. u. 4 órakor. Istentisztelet Kispest, Wekerle-telepen a II. sz. elemi iskolában. Prédikál: dr. Csiky Gábor missziói lelkész. A kántori teendőket Péterffy Gyula ig. tanító afia látja el.

Január 25-én d. e. 10 órakor. Istentisztelet Prédikál: dr. Csiky Gábor missziói lelkész.

Január 25-én d. e. 10 órakor. Istentisztelet Pestszentlőrinczen az Állami-lakótelep Kulturházában. Prédikál: Pethő István lelkész.

Január 25-én d. u. 4 órakor. Istentisztelet a X. Máv. Északi-főműhely lakótelepi elemi iskolában. Prédikál: Pethő István lelkész. A kántori teendőket Ekárt Gábor gyógyszerész hallgató látja el.